

รายงานผลการจัดกิจกรรม Knowledge Gateway ประตุความรู้สู่ SMART Library
ด้วยวิธีแห่งศาสตร์พระราชฯ ครั้งที่ ๕ การเสวนาออนไลน์หัวข้อ
“หอสมุดรัฐสภากับความคาดหวังของบุคลากรรัฐสภา”
ในวันพุธที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๓๐ นาฬิกา

การจัดกิจกรรมครั้งนี้มีผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม ๔๖ คน โดยพบว่า มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจริงในระบบ Zoom บางช่วงสูงถึง ๕๐ คน แบ่งเป็น

- กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ข้าราชการกลุ่มงานห้องสมุด และกลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน ๓๗ คน (จากจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ๓๘ คน) คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๕๓ และคิดเป็นร้อยละ ๖๓.๑๖ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด
- กลุ่มผู้สนใจอื่น ๆ อีก ๑๓ คน จากกลุ่มงานอื่น ๆ ในสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำหรับ การเสวนา หัวข้อ “หอสมุดรัฐสภากับความคาดหวังของบุคลากรรัฐสภา” มีวิทยากรร่วมเสวนา ๓ ท่าน ได้แก่ นายพรรัตน์ ทวี (ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นางอรณิชา รุ่งธิปานนท์ (ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานกิจการพิเศษ สำนักองค์การรัฐสภาาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) และนายอภิวัฒน์ สุดสาว (นิติกรชำนาญการ กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา) โดยมีนางสาวปรียานุช คลอวุฒวัฒน์ (บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) เป็นผู้ดำเนินรายการ การเสวนาแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ ๑ ความคาดหวังต่อบทบาทของหอสมุดรัฐสภาในการสนับสนุนการทำงานของบุคลากรรัฐสภา

นายพรรัตน์ ทวี ได้เล่าถึงประสบการณ์ในการใช้บริการหอสมุดรัฐสภาที่ผ่านมาในแต่ละอาคาร และได้เห็นพัฒนาการทางกายภาพของหอสมุดที่ผ่านมาว่า ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงแนะนำว่าหอสมุดรัฐสภาควรสร้างเอกลักษณ์ของตนเองในเรื่องบันทึกการประชุม โดยเห็นว่าหนังสือที่มีอยู่ยังไม่หลากหลายเพียงพอ โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเศรษฐศาสตร์ยังมีน้อยเนื่องจากไม่ค่อยมีผู้ผลิตสื่อโสตทัศนวัสดุที่มีอยู่ในห้องนั้นเป็นประโยชน์แต่สืบค้นยาก ในขณะที่เดียวกันเห็นว่า การที่หอสมุดมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นของตนเอง ทำให้ไม่มีข้อจำกัดสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทุกที่ ทุกเวลา จึงควรพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่เอกสารทางวิชาการของสำนักงานในอนาคต และควรเป็นหน่วยที่ให้บริการช่วยเหลือในการผลิตเอกสารวิชาการให้ได้มาตรฐาน เช่น การให้คำแนะนำในการขอ ISBN การจัดทำบทความวิชาการให้ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งสร้างบรรยากาศในห้องสมุดให้เกิดความเป็นกันเอง มีหน่วยที่ให้บริการค้นคว้าโดยเฉพาะ

นางอรณิชา รุ่งธิปานนท์ เห็นว่า จุดเด่นของห้องสมุดเราคือการมีจิตบริการ และเสนอว่าหอสมุดรัฐสภาควรมีหน้าที่ ๔ ข้อ คือ

๑. ด้านสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติ และเห็นว่าคลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ LIRT เป็นระบบที่มีประโยชน์มาก แม้ห้องสมุดที่เดิมจะมีขนาดเล็กแต่มีหนังสือที่มีคุณค่าซ่อนอยู่มากมาย เห็นว่าถ้าเป็นไปได้ควรซื้อหนังสือและวารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เข้าถึงได้ง่ายขึ้นและถูกลิขสิทธิ์

๒. ด้านการให้คำแนะนำในการค้นคว้าและการใช้ข้อมูล ซึ่งเห็นว่าบริการ Live Chat ที่ทำอยู่นั้นเป็นบริการที่ดีมาก

๓. ด้านการบริการทางวิชาการและการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะในเรื่องการอ้างอิง และการสืบค้นข้อมูล การประเมินทรัพยากรที่นำมาใช้อ้างอิง และควรนำปัญหาที่มีคนสอบถามมาโพสต์เป็นตัวอย่างเป็นวัฏจักร

๔. ด้านการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน หอสมุดน่าจะเป็นประตูที่ทำให้คนเข้าถึงสภามากขึ้น เช่น จัดทำข้อมูลพื้นฐานของรัฐสภา โดยยกตัวอย่างห้องสมุดรัฐสภาอังกฤษที่ทำคลิปแนะนำรัฐสภา โดยหอสมุดรัฐสภาอาจเป็นศูนย์กลางข้อมูลเบื้องต้นของรัฐสภา นำเสนอข้อมูลแบบง่าย ๆ เพื่อให้ความรู้กับประชาชนทั่วไปและทุกคนนำข้อมูลไปใช้ได้ เป็นตัวเชื่อมระหว่างสภาและประชาชน

นายอภิวัฒน์ สุดสาว ได้เปรียบบุคลากรรัฐสภาที่ต้องการข้อมูลประกอบการทำงานเหมือนผู้กระหายน้ำ และหอสมุดคือ บ่อน้ำอันบริสุทธิ์ที่ทุกคนต้องมาหา เดิมทีหอสมุดรัฐสภาอยู่ที่ถนนอุทองใน แม้ห้องสมุดจะแคบ แต่ก็ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ในการหาข้อมูลเป็นอย่างดี ปัจจุบันห้องสมุดมีสถานที่เหมาะสมสวยงามมาก แต่อาจต้องปรับเปลี่ยนตามวิถีชีวิตแบบใหม่คืออาจต้องเสนอเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น และนำเสนอข้อมูลแบบสั้น ๆ เข้าใจง่าย เพราะคนในปัจจุบันอ่านหนังสือน้อยลง โดยนำเสนอข้อมูลในประเด็นที่ทันสมัยและคนสนใจ ซึ่งถ้าหอสมุดรัฐสภาเป็นผู้ผลิตจะมีความน่าเชื่อถือมาก เนื่องจากมีความเป็นกลางไม่มีส่วนได้เสีย เป็นการให้ข้อมูลได้ถูกต้อง เพื่อให้บริการของห้องสมุดคือน้ำที่มีประโยชน์ หอสมุดรัฐสภาจะต้องเป็นเชิงรุกเป็นที่รู้จัก และเป็นที่พักพิงของคนทั่วไป

ช่วงที่ ๒ ความคาดหวังต่อหอสมุดรัฐสภาในปรับภาพลักษณ์หรือบริการไปสู่การเป็น SMART Library

นายณพรัตน์ ทวี ยังคงเสนอว่าเน้นการหาจุดเด่นในการให้บริการเพื่อให้สังคมทั่วไปรู้จัก เช่น เรื่องของบันทึกการประชุมสภาอาจต่อยอดไปถึงบันทึกการประชุมของกรรมาธิการ หากมีกฎหมายอะไรใหม่ ๆ อาจนำบันทึกการประชุมเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ในอดีตมาแนะนำเสนอว่า ในอดีตสมาชิกรัฐสภามีความคิดเห็นในเรื่องเหล่านั้นอย่างไร โดยไม่ต้องมีการวิเคราะห์ประกอบเพื่อให้การนำเสนอมีความเป็นกลาง ควรสอนการอ้างอิงที่ได้มาตรฐาน ควรนำเสนอแนวทางในการดูแลเรื่องลิขสิทธิ์ของเอกสารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ได้แนะนำว่า การทำงานควรทำร่วมกันโดยหากคนรับผิดชอบหลักเพื่อให้คนนั้นสามารถนำงานนั้นไปใช้ในการประเมินผลงานได้ พอมีงานอื่นก็เปลี่ยนผู้รับผิดชอบสลับกันจะทำให้ทุกคนมีผลงานอย่างทั่วถึงจะได้ทั้งการพัฒนาคนและพัฒนางาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะไม่เกิดการแย่งงานกันทำและไม่มีการเสนองานซ้ำซ้อน ยึดหลักรุ่นพี่ต้องคอยช่วยเหลือรุ่นน้อง

นางอรณิชา รุ่งธิปานนท์ เห็นว่าการไปสู่การเป็น SMART Library เราควรเน้นไปที่เอกสารเกี่ยวกับนิติบัญญัติทั้งหมด เนื่องจากปัจจุบันข้อมูลเหล่านี้ยังกระจัดกระจายกันอยู่ตามสำนักต่าง ๆ แต่คนนอกจะไม่ทราบว่าจะหาข้อมูลจากเว็บไซต์ไหนบ้าง ดังนั้นหอสมุดรัฐสภาอาจเป็นศูนย์กลางเพื่อรวมข้อมูลเป็น Platform ใหญ่ของรัฐสภาที่มีข้อมูลอยู่ที่เดียวเพื่อให้ประชาชนสืบค้นได้ง่าย นอกจากนี้ยังเสนอแนะให้มีการจัดการหนังสือเก่าที่มีคุณค่า ให้ความสำคัญกับหนังสือหายากมากขึ้น อาจหาสถานที่จัดเก็บพิเศษนอกห้องสมุดเพื่อจัดเก็บหนังสือเหล่านี้และรองรับปริมาณหนังสือที่อาจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งเสนอให้ทำเอกสารทุกอย่างที่เป็นลิขสิทธิ์ของรัฐสภาเป็นดิจิทัลทั้งหมด ที่สำคัญหอสมุดรัฐสภาควรมีการจัดทำแผนของตนเองขึ้นมา โดยกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน กลุ่มผู้ใช้บริการหลัก โดยยกตัวอย่างห้องสมุดรัฐสภาในประเทศต่าง ๆ เป้าหมายของหอสมุด เพื่อให้มองภาพชัดเจนขึ้น แผนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะจะเชื่อมโยงไปถึงงานบริการว่าจะป็นรูปแบบใด หอสมุดรัฐสภาควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพราะมีอะไรหลายอย่างที่ทำได้แต่ผู้ใช้บริการไม่ทราบ โดยแนะนำว่าแผนพับแนะนำห้องสมุดอาจไม่ต้องมีข้อมูลมากแต่ใช้ภาพเล่าเรื่อง ควรหาคำพูดที่สื่อสารชักจูงให้คนอยากมาใช้บริการ สร้างความรู้สึกที่ว่าห้องสมุดจะช่วยผู้ใช้บริการอะไรได้บ้าง

นายอภิวัฒน์ สุดสาว เห็นว่าหอสมุดรัฐสภาควรมีบทบาทในการสร้างให้คนรักการอ่าน การอ่านคือการเปิดประตูสู่ความสว่างทางปัญญา และควรตอบใจത്യประชาชนว่าหากใครต้องการข้อมูลด้านนิติบัญญัติต่อนี้ก็ถึงหอสมุดรัฐสภาเท่านั้น และเราต้องปรับบริการให้ตอบใจത്യคนยุคใหม่ และตรงใจของผู้ใช้บริการให้เขาไม่ลืมหอสมุดรัฐสภา สร้างความประทับใจ โดยอาจปรับภาพลักษณ์ในการให้บริการต่าง ๆ ต้องมีตัวตนเป็นหอสมุดที่มีความเป็นเอกในวงงานนิติบัญญัติ

นอกจากนี้ หลังจากการเสวนาได้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมผ่านระบบออนไลน์ สรุปผลได้ดังนี้

๑. ผู้ตอบแบบสอบถาม

มีผู้ตอบแบบประเมินผลกิจกรรม จำนวนทั้งหมด ๓๓ คน แบ่งเป็น กลุ่มงานห้องสมุด ๓๙.๔% กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ๕๕.๕% และหน่วยงานอื่น ๆ ๖.๑% ซึ่งเมื่อพิจารณาตามสายงาน พบว่าเป็นสายวิชาการ ๕๕.๕% และสายทั่วไป ๔๕.๕%

๒. ระดับความพึงพอใจ

๒.๑ ด้านวิทยากร พอจะสรุปได้ว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจวิทยากรในระดับมากที่สุด และระดับมาก ทั้ง ๓ ท่าน ดังนี้

ระดับความพึงพอใจด้าน	มีความรู้ประสบการณ์ในเนื้อหาที่จะบรรยาย	ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาได้ชัดเจน	การเปิดโอกาสให้ซักถามแสดงความคิดเห็น
ชื่อวิทยากร			
นายนพรัตน์ ทวี	มากที่สุด ๔๘.๕%	มากที่สุด ๔๕.๕%	มาก ๔๒.๔%
นางอรณิชา รุ่งธิพานนท์	มากที่สุด/มาก ๔๕.๕%	มากที่สุด/มาก ๔๕.๕%	มากที่สุด/มาก ๔๒.๔%
นายอภิวัฒน์ สุดสาว	มากที่สุด ๔๕.๕%	มากที่สุด/มาก ๔๕.๕%	มาก ๔๕.๕%

๒.๒ ด้านการฝึกอบรม

ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่พึงพอใจการฝึกอบรมในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ พึงพอใจด้านเนื้อหาในระดับมากที่สุด ๔๒.๔% พึงพอใจด้านระยะเวลาการฝึกอบรมในระดับมากที่สุด ๔๘.๕% พึงพอใจด้านรูปแบบการจัดในระดับมากที่สุด ๔๒.๔%

๒.๓ ด้านความรู้ความเข้าใจ

ก่อนการฝึกอบรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ ๗๒.๗% และหลังอบรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากถึง ๗๘.๘% ส่วนด้านการประยุกต์ใช้ ผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่คิดว่าสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในงานได้ในระดับมากที่สุด ๕๕.๕%

โดยภาพรวมจากผลการประเมินข้างต้นในมุมมองของผู้เข้าร่วมกิจกรรม อาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมครั้งนี้ประสบความสำเร็จพอสมควร มีผู้เสนอว่าหอสมุดรัฐสภาควรจัดกิจกรรมรูปแบบนี้อีกอย่างต่อเนื่องเพื่อรับฟังมุมมองของผู้ใช้บริการมากขึ้น และวิทยากรได้ให้คำแนะนำในการพัฒนางานได้ดี จากการประเมินผลการจัดกิจกรรมในมุมมองของผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเห็นว่า การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ประสบความสำเร็จระดับมาก ในขณะที่เดียวกันได้มีการทำการประเมินตนเองของทีมงานผู้จัดกิจกรรมด้วยพบว่า

ทีมงานส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดเสวนานั้นประสบความสำเร็จในระดับมากทุกด้าน ทั้งในส่วนการเตรียมก่อนเสวนาและการดำเนินการในวันเสวนา ซึ่งทุกคนมีความภูมิใจในการจัดกิจกรรมครั้งนี้

ประโยชน์และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

- ควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานของหอสมุดรัฐสภาให้ชัดเจน เพราะแผนจะเชื่อมโยงไปถึงการจัดบริการที่สอดคล้องกัน และทำให้บุคลากรหอสมุดมีความเข้าใจที่ตรงกันในทิศทางเดียวกัน
- หอสมุดรัฐสภาควรสร้างอัตลักษณ์ขององค์กร เพื่อให้เกิดจุดเด่นที่สามารถดึงดูดคนให้สนใจในบริการของหอสมุดรัฐสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านนิติบัญญัติ รายงานการประชุมสภา และรายงานการประชุมกรรมาธิการต่าง ๆ
- หอสมุดรัฐสภาควรเน้นการให้บริการเชิงรุก เพื่อให้ผู้ใช้บริการเห็นความสำคัญ เพราะข้อมูลจากหอสมุดรัฐสภาย่อมจะมีความน่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลที่เผยแพร่อยู่ทั่วไป
- การให้พัฒนางานควรร่วมมือกันเป็นทีมโดยกำหนดคนรับผิดชอบหลักเพื่อให้สามารถให้นำไปใช้เป็นผลงานในการประเมินได้ด้วย
- หอสมุดรัฐสภาควรเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่เอกสารวิชาการของสำนักงาน หากใครต้องการเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา ควรหาได้จาก Platform กลางซึ่งหอสมุดรัฐสภาได้รวบรวมไว้ให้ ไม่ต้องไปค้นจากหลายแหล่ง
- หอสมุดควรเป็นหน่วยที่สามารถให้ความช่วยเหลือบุคลากรรัฐสภาในเรื่องของการสืบค้นข้อมูล การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การอ้างอิง การขอ ISBN และการแนะนำการจัดทำเอกสารวิชาการให้มีความน่าเชื่อถือ
- ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประชาธิปไตยสำหรับประชาชนทั่วไป และเป็นผู้ผลิตข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐสภาแบบง่าย ๆ เพื่อให้ทุกคนนำองค์ความรู้นี้ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง